

סדר נשים | מסכת כתובות פ"ח צ"ד | שבת פרשת האזינו | ז"י"ג תשרי תשפ"ג (8-2 אוקטובר 2022)
Seder Nashim | Masechet Ketubot 88-94 | Shabbat Parashat Ha'azinu | 7-13 Tishrei (Oct. 2-8)

גמר חתימה טובה!

Daf 88: RABBINIC DECREES REGARDING LOANS

A person who lends money to a Jew in need fulfills a positive Torah *mitzvah*. On the other hand, a Jew with the means to give a loan to a fellow in need and does not do so violates a Torah prohibition. The Torah even calls such a person, "an ungodly man." *Chazal* enacted various regulations to benefit lenders, so that wealthy people would not be afraid to lend money, lest their money not be returned.

Dayanim mumchim (expert Judges): To deliberate over *dinei mamonot* (monetary laws), there must be three expert judges seated on the *beit din* (court). However, the *chachamim* made a leniency, allowing a Torah-based judgment on money matters to be discussed even before three people who are not experts.

Refrain from taking of bad lands: Another regulation the *chachamim* enacted relates to debt collection. Based on Torah law, a borrower is entitled to repay a loan by giving the lender bad, inferior land. However, the *Chachamim* decreed that a borrower must repay a debt with mediocre, middling land as payment to the lender, and the borrower may not give him bad, inferior land. All these enactments were made so that "a door shall not be locked in front of borrowers" so that a situation would not arise in which people stop lending money, and the borrowers find themselves in front of locked doors.

דף פ"ח: תקנות חז"ל להלוואות

המלצה נוספת ליהודי המקרה, מקנים מצות עשה מן התורה. מצד שני, יהודי שיש לו יכולת לתת הלוואה לחברו ואינו עושה כן, עובר על אסור התורה, והתורה אף מכנה אותו "איש בליעל". כדי שאנשים בעלי ממון לא יחששו להלוות פן לא ישיבו להם את כספם, חז"ל תקנו תקנות שונות לטובתם של המלווים.

דיינים ממחים: כדי לדון דיני ממונות, צריך שישבו בבית הדין שלשה דיינים ממחים. אבל חכמים הקלו שאפשר לערוך דין תורה בעניני ממון גם בפני שלשה אנשים שאינם ממחים.

לא לקחת קרקעות גרועות: תקנה נוספת שתקנו חכמים נוגעת לגביית החוב. מדין תורה, הלווה רשאי לפרע את ההלוואה על ידי שהוא נותן למלוה קרקע גרועה. חכמים תקנו שעליו לתת למלוה קרקע בינונית ואינו יכול לתת לו קרקע גרועה. כל התקנות הללו נעשו כדי "שלא תנעל דלת בפני לווים", שלא יהיה מצב שאנשים יחדלו להלוות כספים והלווים ימצאו עצמם בפני דלתות נעולות.

Daf 89: "I DON'T WANT A SHOVAR"

A *shovar* is a document that a lender gives to a borrower when the borrower has paid off his or her debt. When should a *shovar* be issued? If Reuven has a *shtar chov* (promissory note) signed by witnesses, in which it is written that Shimon owes him 100 *shekels*, Shimon must pay those 100 *shekels*.

One day, Shimon approached Reuben and said to him: "I currently have only 50 *shekels* to repay you, and with God's help, I will soon repay you the remaining 50 *shekels*." Reuben agreed, and said to Shimon, "I will write you a *shovar* for the first 50 *shekels* you repaid me. I do want to return the *shtar chov* to you since you still owe me the additional 50 *shekels*. You will have a *shovar* instead to prove that you have already repaid me 50 *shekels*."

דף פ"ט: אני לא רוצה "שובר"

השובר הוא מכתב שנותן המלווה ללווה כמסמך הלווה פורע את חובו. מתי צריך לתת שובר? אם לראובן יש שטר חוב עם עדים שכתוב בו ששמעון חייב לו מאה שקלים, שמעון חייב לשלם את מאה השקלים הללו.

יום אחד הגיע שמעון אל ראובן ואמר לו: יש לי כעת רק חמשים שקלים לפרע לך, ובטח אתה יודע שיש לי בקרוב אפרע לך את חמשים השקלים הנותרים. הסכים ראובן ואמר לשמעון: אכתוב לך שובר שפרעת לי חמשים שקלים, כי את שטר החוב אני רוצה להשיב לך, שהרי אתה עדיין חייב לי חמשים שקלים נוספים. לכן לך יהיה "שובר" שיוכיח שהחמשים שקלים כבר פרעת לי.

Daf 90: SON OF NANAS

Ben Nanas was one of Rabbi Akiva's friends. Many times, Ben Nanas agreed with Rabbi Akiva's halakhic rulings, and sometimes Ben Nanas disagreed with him. Ben Nanas was so proficient in *dinei mamonot* (financial law) that Rabbi Yishmael said of him that anyone who wished to engage in *dinei mamonot* should go and serve as a disciple to Ben Nanas and thereby proficiently learn *dinei mamonot*.

The first name of Ben Nanas was "Shimon", but he was called "Ben Nanas" after his father, i.e., the son of Nanas. Ben Nanas had two other friends named Shimon, who studied with him among the *chachamim* of their generation, and who were also referred to by the names of their fathers: **"Ben Azzai" and "Ben Zoma."**

When the Talmud, in *Masechet Sanhedrin*, wants to mention all three of them, it says: "Shimon, Shimon, and Shimon" — Shimon Ben Nanas, Shimon Ben Azzai, and Shimon Ben Zoma — as, in most places in the Talmud, these *chachamim* are not called by their given names, but rather, solely by the names of their fathers.

דף צ"ז: בן ננס

בן ננס היה מחבריו של רבי עקיבא, ופעמים רבות הוא הסכים אתו בהלכה ולפעמים חלק עליו. בן ננס היה כה בקיא בדיני ממונות, עד שרבי ישמעאל אמר עליו שהרופה לעסק בדיני ממונות ילך וישמש אותו, את בן ננס, שתלמיד לרבו וכה ילמד היטב את הלכות ממונות.

שמו הפרטי של בן ננס היה "שמעון", אבל הוא כנה "בן ננס" על שם אביו - הבן של ננס. לבן ננס היו עוד שני חברים בשם שמעון, שלמדו יחד עמו אצל חכמי דורם, וגם הם כנו בשם האבות שלהם: **"בן עזאי" ו"בן זומא".**

כשהתלמוד במסכת סנהדרין רוצה להזכיר את שלשתם הוא אומר - "שמעון, שמעון, שמעון" - שמעון בן ננס, שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא, שגרר המקומות בתלמוד אינם נקראים בשם הפרטי אלא בשם אביהם בלבד.

Daf 91: RESPONSIBILITY OF ORPHANS TO REPAY THE DEBT OF THEIR FATHER

Reuven was a poor man who worked hard for his livelihood and did not always manage to earn enough money to support his family. Sometimes Reuven found it necessary to borrow money from people. Eventually, Reuven died, and **some of the lenders came to his children's house and asked them to repay the loans.** The children said: **"We did not borrow the money,** so you cannot sue us in a Torah lawsuit. Also, our father did not leave behind any mortgaged lands from which debts can be collected. But let's figure out what we need to do."

The children turned to the rabbi, who made it clear to them that indeed, **regarding *dinei mamonot* (financial law), they do not owe a thing.** However, if the father left them money, it is a *mitzvah* for orphans over the age of *bar mitzvah* to repay the debts their father left behind. For if they did not repay their father's debt, the name of their father would be despised — since everyone would say that he borrowed money which he never returned. The children are therefore commanded to repay the debts, to preserve their father's honor.

דף צ"ח: מצוה על היתומים לפרע חוב אביהם

ראובן היה איש עני שעבד קשה לפרנסתו, ולא תמיד הצליח להרוויח מספיק כסף כדי לכלכל את משפחתו, ולכן לפעמים היה ראובן לווה כסף מאנשים. ביום מן הימים נפטר ראובן, ומלוים אחרים הגיעו לביתם של בניו ובקשו שיחזירו להם את ההלוואה. אמרו הבנים: **לא אנחנו לוינו את הכסף,** אי אפשר לתבע אותנו בדין תורה. אבא גם לא השאיר אחריו קרקעות משעבדות שממנה ניתן לגבות את החוב, אבל הבה נברר מה עלינו לעשות.

פנו הבנים אל הרב שהבהיר להם, כי אכן **מדיני ממונות הם אינם חייבים מאומה,** אך אם האב הותיר אחריו כסף יש מצוה על היתומים מעל גיל בר מצוה לפרע את החובות שהותיר אביהם, כי אם לא יעשו כן, יהיה שמו של אביהם מבזה, כי הכל יאמרו שהוא לווה כספים ולא החזיר. לכן מצוה על הבנים לפרע את החובות לכבודו של אביהם.

Daf 92: WHY THE LENDER DOES NOT COLLECT PREMIUM PROPERTY

When a person borrows money from their friend, their assets are mortgaged as collateral for the loan. Meaning, that if the borrower does not repay the loan, the lender may collect one of the borrower's assets in exchange for the debt. **If the borrower has three types of land:** premium land, mediocre land, and poor land, that lender is permitted to take **the mediocre land as repayment**. On daf 88, we learned that this is what the *chachamim* decreed because if a lender was only permitted to collect debt repayment from the inferior property, the lender would no longer be inclined to lend.

And why didn't the *chachamim* decree that the lender could collect debt repayment from the most premium property? In *Masechet Gittin*, Rabbi Shimon says that the *chachamim* feared a person might notice that a poor friend possesses premium property, and intentionally persuade the friend to take a loan from him, with the thought that ultimately the poor person would have no way to repay the loan and, therefore, the lender would collect the premium land. **Therefore, the *chachamim* said that a lender would collect repayment from mediocre land, but not from premium land.**

דף צ"ב: המלוה אינו גובה קרקע משבחת?

אדם הלווה כסף מחברו, נכסיו משתעבדים עבור ההלוואה. כלומר, אם הוא אינו פורע את ההלוואה, יכול המלוה לגבות את אחד מנכסיו של הלווה תמורת החוב. אם ללווה יש שלשה סוגי קרקעות, קרקע משבחת, קרקע בינונית וקרקע גרועה, רשאי המלוה לקחת את הקרקע הבינונית. בדף פ"ח למדנו שכן תקנו חכמים, כי אם המלוה יהיה רשאי לגבות רק קרקעות גרועות, הוא לא ירצה להלוות יותר.

ומדוע לא תקנו חכמים שהמלוה יגבה את הקרקע המשבחת ביותר? במסכת גטין אומר רבי שמעון, כי חז"ל חששו שמא אדם

יראה שלחברו העניי ייש קרקע משבחת, ובכונה תחלה הוא ישכנע את חברו לקחת ממנו הלוואה, מתוך מחשבה שסופו של דבר לעני לא יהיה מהיכן לפרע את ההלוואה וכך יגבה המלוה את הקרקע המשבחת, לכן אמרו חז"ל, שהמלוה יגבה קרקע בינונית, אך לא קרקע משבחת.

Daf 93: HOW DOES ONE ACQUIRE A FIELD?

To acquire an object, a house, or livestock, a buyer needs to perform an act of *kinyan* (acquisition), and by so doing, the object passes from the possession of the seller to the possession of the buyer. With *metaltelin* (movable items), for example, it is possible to acquire them by "*meshicha*" (pulling), i.e., pulling the object, or "*hagba'ha*" (raising), i.e., lifting the object, or by other means.

How is land acquired? After all, it is impossible to pull it, and it is impossible to lift it. The Talmud says that if the buyer performs an action to the land that shows the buyer to be the new owner, by doing so, the buyer acquires the land. For example, when a buyer builds fences for the field, the buyer acquires the land — because who builds a fence? Only the landowner. A person does not just decide to construct a fence for a field that does not belong to them. If the seller of an apartment hands the buyer the key to the apartment, and the buyer locks the door with the key, the buyer acquires the apartment because locking the door with its key is a sign of ownership of the apartment. This type of *kinyan* is called "*chazakah*" (de-facto right of ownership), because the buyer "holds, possesses the land."

דף צ"ג: איך קונים שדה?

כדי לקנות חפץ, בית או בעל חיים, צריך לעשות מעשה קנין ועל ידי כך הוא עובר מרשותו של המוכר לרשותו של הקונה. מטלטלין למשל, אפשר לקנות על ידי "משיכה" - משיכת החפץ, או "הגבהה" - הגבהת החפץ, ובדרכים נוספות.

כיצד קונים קרקע? הרי אי אפשר למשוך אותה ואי אפשר להרים אותה. על כך אומר התלמוד שאם הקונה עושה בקרקע מעשים שמראים שהוא הבעלים החדש, בכך הוא קונה את הקרקע. למשל,

כשהקונה עושה גדרות לשדה — הוא קונה את הקרקע, כי מי בונה גדר? רק בעל הבית. אדם סתם כך אינו בונה גדר לשדה שאינה שייכת לו. גם כשהמוכר מסר לקונה דירה את המפתח של הדירה והקונה נגש ונעל את הדלת במפתח, בכך הוא

קנה אותה כי זה סימן של בעלות על הדירה. קנין זה מכונה "חזקה", כי הקונה "מחזיק בקרקע".

Daf 94: TO WHOM DOES THE MONEY BELONG?

Once, there was a wealthy Jew who died, and after his death, two people came and claimed that the money of the deceased belongs to them. When they were asked why they thought so, each one of them took out a note that read: "I, *Ploni* (so-and-so) grant all of my possessions to the person who holds this *shtar* (document). **The deceased wrote two *shtarot*, and in each of them, he gave all his money to another man.** What is to be done? In the Talmud, *Chazal* teach us to look at the date on each *shtar*, and whoever has the *shtar* written on the **earlier date merits the money**, because it was received first.

דף צ"ד: למי שייך הכסף?

מעשה ביהודי עשיר שנפטר ולאחר פטירתו הגיעו שני אנשים וטענו שהכסף של הנפטר שייך להם. כששאלו אותם מדוע הם חושבים כך, כל אחד מהם הוציא שטר שעליו היה כתוב: "אני פלוני מקנה את כל נכסי למי שמחזיק שטר זה". הנפטר כתב שני שטרות, ובכל אחד מהם הוא נתן את כל כספו לאדם אחר. מה עושים? מורים לנו חז"ל בתלמוד שמסתכלים בתאריך של השטר, מי שהשטר שלו נכתב מקדם יותר - זכה בכסף, כי הוא קבל אותו ראשון.

D'VAR TORAH: PARASHAT HA'AZINU

דבר תורה: פרשת האזינו

The name "Kindergarten," given to early childhood educational institutions, expresses an educational principle that says that just as the farmer does not shape the seed according to his wishes, but creates optimal conditions for its growth and protects it from pests, in the same way, the educator does not need to shape and change the child's personality, but rather provides the optimal conditions for the child to grow and fulfill that child's potential. According to this analogy, it is possible to explain why in *Parashat Ha'azinu*, the Torah is likened to "*matar*." Rain, like the gardener, does not come to change the attributes of the plants he irrigates, but rather, to give them the fluids they need to flourish and grow, as is right for them. And this is also how the Torah works, as it enters the heart of each person; it magnifies and nurtures that individual's special personality, as is proper and fitting for that person.

השם "גן ילדים" שנתן למוסדות החינוך לגיל הרך, מבטא עקרון חינוכי האומר שבשם שהחקלאי איננו מעצב את הזרע כפי רצונו אלא יוצר לו תנאים אופטימליים לצמיחתו ומגן עליו מפני מזיקים, כך גם המחנך לא צריך לעצב ולשנות את אישיותו של הילד אלא לתת לא את התנאים האופטימליים לגדל ולבטא את אישיותו הברוכה. על פי זה נתן להסביר מדוע נמשלה התורה בפרשתנו למטר - משום שהגשם, כמו הגשן, לא בא לשנות את תכונותיהם של הצמחים אותם הוא משרה אלא לתת להם את הנוזלים אותם הם צריכים כדי לפרח ולצמוח כפי הנכון להם. וכך גם פועלת התורה אשר נכנסת ללב של כל אחד ואחד ומגדלת ומצמיחה את אישיותו המיוחדת, כפי הנכון והראוי לו.